

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína, JUDr. Jiřího Pally, JUDr. Petra Průchy a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobkyně: **O. U.,** zast. Mgr. Andrejem Perepečenovem, advokátem, se sídlem Václavské nám. 37, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. 10. 2011, č. j. 64 Az 18/2009 – 23,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. 10. 2011, č. j. 64 Az 18/2009 – 23, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 7. 3. 2009, č. j. OAM-140/VL-18-08-2009, byla zamítnuta žádost žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999, o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění účinném ke dni vydání rozhodnutí (dále jen „zákon o azylu“). V odůvodnění rozhodnutí žalovaný uvedl, že žalobkyně podala žádost o udělení mezinárodní ochrany dne 2. 3. 2009, přičemž do České republiky přicestovala již v roce 2004, aby zde studovala, poté, co se na Ukrajině vdala a narodilo se jí dítě, které však posléze zemřelo. V případě návratu do vlasti se obává možného jednání manžela, který nadměrně požíval alkoholické nápoje a narkotika a žalobkyni týral. Odešel s ní do České republiky a i zde jí bral peníze a fyzicky ji napadal, po dvou letech se však vrátil zpět na Ukrajinu. Žalobkyně by rovněž chtěla legalizovat svůj pobyt v Česku, aby zde mohla dokončit školu. O mezinárodní ochranu požádala na doporučení známého poté, co jí nebylo prodlouženo vízum. Žalovaný dospěl k závěru, že důvody uváděné žalobkyní nelze podřadit pod žádný ze zákonných důvodů pro udělení

azylu, jakož ani doplňkové ochrany. Vyložil, že právní nástroj mezinárodní ochrany nelze zneužívat za účelem prosté legalizace pobytu na území České republiky; v této souvislosti poukázal na právní úpravu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a dodal, že žalobkyně účelově usiluje o legalizaci svého pobytu na území České republiky poté, co jí bylo v lednu 2009 uděleno správní vyhoštění.

Proti rozhodnutí žalovaného se žalobkyně bránila žalobou ze dne 24. 3. 2009, ve které navrhla, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Namítala, že žalovaný v řízení o udělení azylu porušil § 2 odst. 1, § 3, § 50 odst. 2 a 3 a § 52 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Odůvodnění napadeného rozhodnutí pak neodpovídá požadavkům § 68 odst. 3 správního řádu. Žalobkyně se domnívá, že náleží do sociální skupiny žen vystavených domácímu násilí, a je tak třeba na ni aplikovat ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu. Mimoto je u ní naplněn důvod pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. b) téhož zákona. Žalovaný se nevypořádal s jejími tvrzeními ohledně zacházení, kterému by byla v případě návratu do vlasti vystavena ze strany manžela. Žalobkyně je přesvědčena, že žalovaný nesprávně aplikoval příslušné právní předpisy, jakož i konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, týkající se okolností, za nichž mohou být i soukromé osoby původcem pronásledování ve smyslu § 2 odst. 8 zákona o azylu; žalovaný totiž nezkoumal schopnost a ochotu ukrajinských státních orgánů poskytnout žalobkyni ochranu. Žalobkyně se s žádostí o pomoc obracela na veřejné orgány Ukrajiny, ovšem bez výsledku.

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 24. 10. 2011, č. j. 64 Az 18/2009 – 23, řízení zastavil a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění usnesení krajský soud uvedl, že v průběhu řízení zjistil, že žalobkyně byla naposledy hlášena k pobytu na adrese Pobytového střediska Havířov, Na Kopci 5, 735 64 Havířov – Dolní Suchá. Toto však dne 12. 10. 2011 opustila a její pobyt není znám, což krajský soud ověřil z evidenční karty žalobkyně. Vzhledem k tomu, že se žalobkyně nezdržuje v místě hlášeného pobytu a jeho změnu soudu neoznámila, krajský soud řízení zastavil podle § 33 písm. b) a e) zákona o azylu ve spojení s § 47 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

Proti usnesení Krajského soudu v Ostravě se žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) bránila kasační stížností ze dne 14. 11. 2011, ve které navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Současně požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. V doplnění kasační stížnosti ze dne 12. 3. 2012 stěžovatelka požádala o umožnění osobní účasti při jednání před Nejvyšším správním soudem. V kasační stížnosti uvedla, že po celou dobu azylového řízení byla hlášena k pobytu na adrese Pobytového střediska Havířov, Na Kopci 5, 735 64 Havířov – Dolní Suchá, kam se nadále pravidelně dostavuje za účelem prodloužení svého víza. Při odchodu z pobytového střediska nahlásila adresu, na které se bude zdržovat, a sice N. M. 781/2, P. 4 – B., a na této adrese se skutečně zdržuje. Při svých návštěvách pobytového střediska pravidelně kontroluje poštu, žádná jí však v této věci doručena nebyla. Stěžovatelka zdůraznila, že při opuštění pobytového střediska dne 12. 10. 2011 nikam neutíkala, nýbrž řádně odešla na propustku, a není její chybou, pokud pracovníci pobytového střediska toto

v evidenci nezohlednili. Poukázala rovněž na skutečnost, že napadené usnesení, jímž bylo řízení před krajským soudem zastaveno, bylo vyhlášeno pouhých 12 dní poté, co pobytové středisko opustila.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 5. 12. 2011 navrhl zamítnutí kasační stížnosti pro nedůvodnost. Poukázal na to, že z dostupných informací plyne, že stěžovatelka byla k pobytu hlášena na adrese Pobytového střediska Havířov, kde měla rovněž doručovací adresu. Na propustce se zdržovala pouze do 12. 10. 2011, přičemž místo jejího následného pobytu nebylo známo. Svévolný odchod byl správním orgánem dne 13. 10. 2011 zaznamenán do evidence, adresa na propustce (N. M. 781/2, P. 4 – B.), byla opět nahlášena teprve od 10. 11. 2011. Pokud se stěžovatelka na základě propustek zdržovala mimo pobytové středisko, bylo především v jejím zájmu, aby o své aktuální adrese pro doručování informovala krajský soud. Argumentaci stěžovatelky proto žalovaný označil za irelevantní.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatelka je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupena advokátem. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Z obsahu kasační stížnosti se podává, že námitky uplatněné stěžovatelkou lze podřadit pod důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Podle tohoto ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené *„nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení.“*

Nejvyšší správní soud rovněž zvážil nezbytnost rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. V této otázce je třeba poukázat na ustanovení § 32 odst. 5 zákona o azylu, které stanoví, že podání kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany má ze zákona odkladný účinek. O tomto návrhu stěžovatelky proto zdejší soud zvlášť nerozhodoval.

Podle § 109 odst. 1 s. ř. s. *„o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání. Považuje-li to za vhodné nebo provádí-li dokazování, nařídí k projednání kasační stížnosti jednání.“* Vzhledem k tomu, že to Nejvyšší správní soud s ohledem na povahu věci nepovažoval za potřebné a ani neprováděl dokazování, nenařídil k projednání kasační stížnosti jednání a rozhodl o ní v souladu s citovaným ustanovením bez jednání. Nebyla proto možná ani osobní účast stěžovatelky při jednání před Nejvyšším správním soudem, jak stěžovatelka žádala v doplnění kasační stížnosti ze dne 12. 3. 2012.

Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Podle § 33 písm. b) zákona o azylu soud řízení zastaví, *„jestliže nelze zjistit místo pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany (žalobce),“* nebo podle písm. e) téhož

ustanovení *„jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany (žalobce) se nezdržuje v místě hlášeného pobytu a jeho změnu soudu neoznámil.“*

Krajský soud v Ostravě napadeným usnesením ze dne 24. 10. 2011 zastavil řízení o žalobě stěžovatelky proti rozhodnutí žalovaného ve věci mezinárodní ochrany poté, co zjistil, že stěžovatelka byla naposledy hlášena k pobytu na adrese Pobytového střediska Havířov, Na Kopci 5, 735 64 Havířov – Dolní Suchá, místo pobytu však dne 12. 10. 2011 opustila. Její další pobyt nebyl znám, což krajský soud ověřil z evidenční karty stěžovatelky. Stěžovatelka se tedy podle závěrů krajského soudu ve smyslu § 33 písm. e) zákona o azylu nezdržovala v místě hlášeného pobytu a jeho změnu soudu neoznámila, a krajský soud proto řízení zastavil.

Stěžovatelka v kasační stížnosti namítala, že krajský soud nebyl oprávněn řízení o její žalobě zastavit, neboť po celou dobu azylového řízení byla hlášena k pobytu na adrese Pobytového střediska Havířov, Na Kopci 5, 735 64 Havířov – Dolní Suchá, kam se nadále pravidelně dostavuje za účelem prodloužení víza, jakož i přebírání pošty. Při odchodu z pobytového střediska stěžovatelka nahlásila adresu nového místa pobytu, a sice N. M. 781/2, P. 4 – B., a na této adrese se skutečně zdržuje. Stěžovatelka zdůraznila, že při opuštění pobytového střediska dne 12. 10. 2011 nikam neutíkala, nýbrž řádně odešla na propustku, a není její chybou, pokud toto nebylo v evidenci odpovídajícím způsobem zohledněno.

Nejvyšší správní soud shledal námitku stěžovatelky důvodnou. Především se přitom musel vypořádat s otázkou, zda bylo na projednávanou věc namístě aplikovat ustanovení § 33 písm. b) či e) zákona o azylu, tedy zda byl krajský soud oprávněn řízení o žalobě zastavit proto, že nebylo lze zjistit místo pobytu stěžovatelky nebo proto, že se stěžovatelka jako žadatelka o udělení mezinárodní ochrany nezdržovala v místě hlášeného pobytu a jeho změnu soudu neoznámila.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že v projednávané věci zákonné předpoklady pro zastavení řízení naplněny nebyly. Ze spisu krajského soudu se podává, že tento vycházel při vydání napadeného usnesení výhradně ze záznamů v evidenční kartě stěžovatelky, vedené Odborem azylové a migrační politiky žalovaného, a to podle stavu ke dni 20. 10. 2011. Z této evidenční karty se podává, že stěžovatelka byla v předmětné době hlášena k pobytu na adrese Pobytového střediska Havířov, Na Kopci 5, 735 64 Havířov – Dolní Suchá, a to od 27. 5. 2009 do 12. 10. 2011. Za tuto dobu bylo do evidenční karty vyznačeno celkem 21 propustek, na jejichž základě se stěžovatelka opakovaně zdržovala nejprve na adrese W. 1067/13, P. 6 – B. (11 propustek), a následně na adrese N. M. 781/2, P. 4 – B. (10 propustek), na které byl hlášen pobyt stěžovatelky rovněž v období do 12. 10. 2011. K témuž dni pak byl v evidenční kartě vyznačen svévolný odchod z pobytového střediska.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že ačkoliv byla propustka stěžovatelce udělena pouze do 12. 10. 2011, nebyl krajský soud oprávněn řízení o žalobě bez dalšího zastavit pouze na základě zjištění, že podle záznamů v evidenční kartě stěžovatelky uplynula doba její propustky a stěžovatelka se do pobytového střediska včas nevrátila. Je přitom třeba poukázat na to, že krajský soud místo pobytu stěžovatelky před zastavením řízení žádným

způsobem neověřil, zejména se nepokusil doručovat stěžovatelce do místa hlášeného pobytu, když posledním úkonem krajského soudu před vydáním napadeného usnesení o zastavení řízení byla výzva ze dne 30. 4. 2009, která byla stěžovatelce řádně doručena do tehdejšího hlášeného místa pobytu. Nesprávnost závěru krajského soudu o tom, že se stěžovatelka v místě hlášeného pobytu nezdržuje, je patrná i ze skutečnosti, že napadené usnesení o zastavení řízení bylo stěžovatelce následně řádně doručeno, a to na adresu Pobytového střediska Havířov, tedy do místa hlášeného pobytu. Pro úplnost lze dodat, že z aktuální evidenční karty stěžovatelky se podává, že stěžovatelka Pobytové středisko Havířov opustila poté, co napadené usnesení nabylo právní moci, a následně ohlásila pobyt a do evidenční karty byla zaznamenána adresa N. M. 781/2, P. 4 – B., tedy tatáž adresa, na které stěžovatelka v průběhu řízení před krajským soudem opakovaně pobývala na základě propustek. Z téže adresy pak byla stěžovatelkou podána nyní projednávaná kasační stížnost a na tuto adresu je jí rovněž doručováno Nejvyšším správním soudem. Krajský soud žádným způsobem neověřil nejen to, zda se stěžovatelka zdržuje v místě hlášeného pobytu v Pobytovém středisku Havířov, jak bylo uvedeno výše, ale ani to, zda se stěžovatelka zdržuje na adrese N. M. 781/2, P. 4 – B., kterou jako místo svého pobytu v průběhu řízení opakovaně ohlásila a na které se dlouhodoběji zdržovala.

Nejvyšší správní soud tedy shrnuje, že krajský soud nebyl oprávněn řízení o žalobě stěžovatelky proti rozhodnutí žalovaného ve věci mezinárodní ochrany zastavit podle § 33 písm. b) či e) zákona o azylu pouze na základě záznamu v evidenční kartě stěžovatelky, z něhož vyplývá, že uplynula doba, na kterou byla stěžovatelce vydána propustka z pobytového střediska, a stěžovatelka se do pobytového střediska včas nevrátila. Krajský soud byl i za této situace povinen ověřit, zda se stěžovatelka zdržuje v místě hlášeného pobytu v pobytovém středisku, popř. v místě pobytu hlášeného na dobu propustky, zejména se pokusit stěžovatelce na příslušnou adresu doručovat.

Tento závěr zcela odpovídá i konstantní judikatuře Nejvyššího správního soudu, který v rozsudku ze dne 21. 8. 2009, č. j. 1 Azs 38/2009 – 48 (všechna zde uváděná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu dostupná z: <www.nssoud.cz>), judikoval, že *„ustanovení § 33 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, lze aplikovat jen na situace, kdy žadatel o udělení mezinárodní ochrany změní místo hlášeného pobytu v souladu s § 77 téhož zákona, neoznámí tuto změnu soudu a současně se na novém místě hlášeného pobytu nezdržuje.“* Je třeba konstatovat, že v nyní projednávané věci k žádné změně místa hlášeného pobytu nedošlo a stěžovatelka se na ohlášené adrese nadále zdržovala. Jedinou skutečností, na níž krajský soud založil své usnesení o zastavení řízení, pak byla okolnost, že uplynula doba, po kterou byla stěžovatelka na základě propustky oprávněna pobývat v jiném (řádně ohlášeném) místě pobytu – na adrese N. M. 781/2, P. 4 – B., a stěžovatelka se do pobytového střediska včas nevrátila. Takové jednání stěžovatelky může mít za následek postih za spáchání přestupku podle § 93 zákona o azylu (k čemuž v případě stěžovatelky také v minulosti opakovaně došlo), nemůže ovšem samo o sobě vést k zastavení řízení o soudním přezkumu rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany podle § 33 zákona o azylu.

Rovněž lze poukázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 5. 2005, č. j. 7 Azs 271/2004 – 58, publikován pod č. 707/2005 Sb. NSS, v němž zdejší soud vyslovil právní názor, že *„nemožnost zjistit místo pobytu žadatele o udělení azylu (§ 33 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu) je dána jen tam, kde krajský soud vyvíjel požadované úsilí ke zjištění*

místa pobytu žadatele a přes toto úsilí a případně další pátrání v příslušných evidencích pobyt žadatele nebyl zjištěn a zůstal zcela neznámý. O nemožnost zjistit místo pobytu žadatele o udělení azylu ale nejde tam, kde je zjištěno, že se žadatel v hlášeném místě pobytu zdržuje příležitostně, jeho nepřítomnost v bytě je dočasná a omezuje se na kratší dobu, a to i v případě, že momentální místo jeho pobytu, např. z pracovních důvodů, není přesně známo." V rozsudku ze dne 28. 7. 2004, č. j. 4 Azs 165/2004 – 36, publikován pod č. 378/2004 Sb. NSS, pak Nejvyšší správní soud vyslovil, že „*nepřezkoumatelným rozhodnutím soudu [§ 109 odst. 3 a § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], způsobujícím, že Nejvyšší správní soud není vázán důvody kasační stížnosti, je usnesení krajského soudu o zastavení řízení z důvodů podle § 33 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, z něhož nelze zjistit, jakým způsobem postupoval soud při zjišťování místa pobytu stěžovatele a ani které období považoval soud za dobu devadesáti dnů, po kterou nezjištění místa pobytu bránilo rozhodnutí ve věci.*" Přestože tento rozsudek byl vydán v intencích znění § 33 zákona o azylu, účinného do 12. 10. 2005 *[„Soud řízení zastaví, jestliže nelze zjistit místo pobytu žadatele o udělení azylu (žalobce) a tato skutečnost brání nejméně po dobu 90 dnů rozhodnutí ve věci"],* lze jeho závěry aplikovat i při posouzení rozhodné právní otázky v nyní projednávané věci.

Na základě výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud po přezkoumání napadeného usnesení Krajského soudu v Ostravě a další spisové dokumentace k závěru, že byl naplněn tvrzený důvod pro podání kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., aniž by bylo třeba aplikovat ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. Kasační stížnost je proto důvodná a Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 s. ř. s. rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Podle § 110 odst. 4 s. ř. s. „*zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí.*" Na krajském soudu tak především bude, aby ve smyslu § 33 zákona o azylu znovu prověřil, zda lze zjistit místo pobytu stěžovatelky, resp. zda se stěžovatelka zdržuje v místě hlášeného pobytu a nezdržuje-li se v něm, zda změnu místa pobytu soudu oznámila. V případě zjištění, že nejsou naplněny podmínky pro zastavení řízení podle § 33 zákona o azylu a nebrání tomu ani jiné okolnosti, bude na krajském soudu, aby žalobu proti napadenému rozhodnutí žalovaného projednal ve věci samé.

V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne v souladu s § 110 odst. 3 věty první s. ř. s. také o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. srpna 2012

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu